

LEEWARDEN

+ REDUZUM

STADSKAART 02

Heel Nederland kan leren van de mienskip van Friesland. Binnenkort zal stad en land verder tot bloei komen als deze gemeenschappen worden geopend en verbonden. Op weg naar een iepen mienskip.

Deze kaart is onderdeel van een reeks stadskarten en één overzichtskarta die het verhaal laten zien van een stad door de ogen van Floor Ziegler en de mensen die de stad 'maken'.

'Twee dagen in het bezit van de sleutel van een leegstaand pand op Nieuwestad 51. Jammer dat de huur wat hoog is. We zien vele mogelijkheden. Van werkplaats, winkel, expositieruimte, bioscoop, werkplekken tot podium.. Heerlijk om te dromen! Morgenavond organiseren we hier in ieder geval een bijeenkomst waar we kwartiermakers spotten en ondernemers, huisvrouwen, wethouders en creatieven aan elkaar verbinden.'

'In Leeuwarden hebben we niet 1 maar 10 kwartiermakers! 'Mienskip' noemen ze dat hier...'

KWARTIERMAKERSGROEPEN ORGANISEREN

Een kwartiermakersgroep van 10 mensen blijkt te groot te zijn. Het vormen van een community gebeurt vaak chaotisch, maar dat is niet erg. Het is een zoektocht waarin iedereen zijn eigen rol moet pakken en dan valt alles op z'n plek.

Het valt me op dat niemand heeft gebeld met de makelaar. Wat weerhoudt ze?

Makelaar: 'Natuurlijk wil ik in 't bestuurl! En die sleutel van het pand mag je ook nog wel even houden.'

TE HOGE HUREN

De huren van de leegstaande panden zijn te hoog waardoor beginnende (tijdelijke) initiatieven geen kans van slagen hebben. Dit probleem lijkt in veel steden voor te komen.

'De zoektocht naar een pand voor de Souvenirwinkel is gestart! We verzamelen sleutels van leegstaande panden om bijeenkomsten te organiseren voor mensen in de stad.'

'Ook zoeken we naar talenten in de stad. Hoe kunnen we de Souvenirwinkel verbinden aan de wijken en omliggende dorpen?'

'Iqbal Aslam is sociaal werker in de Vrijheidswijk en verbindt de jongeren aan de Souvenirwinkel. Bij elke bijeenkomst neemt hij een grote pan soep mee.'

'Het idee van de Souvenirwinkel ontstaat op het terras bij Blokhuispoort met Sjoerd en Patricia. Door souvenirs te maken voor de Culturele Hoofdstad en daarbij actief verschillende groepen in de gemeenschap te betrekken worden wereldjes verbonden.'

BETREK OOK DE KWETSBAREN

Het is belangrijk in dit soort projecten dat iedereen zich verbonden voelt. Betrek de kwetsbaren bij het stadmaken, iedereen moet mee kunnen doen.

'Geweldig om te zien dat een oma zich meldt bij het loket van Patricia Klomp om aan te geven graag iets voor de Culturele Hoofdstad te willen betekenen om eenzaamheid tegen te gaan! Ze liet een gehaakte onderzetter zien en bracht daarmee de inspiratie van de Souvenirwinkel.'

Patricia Klomp: 'Het zou mooi zijn als Culturele Hoofdstad een jaar van alle Leeuwarders wordt. Dus ook van de hoteleigenaar, de jongeren in de straat en mensen in de wijken en omliggende dorpen.'

Door het festival raakten wethouder en provincie overtuigd dat een pand van de Souvenirwinkel gratis beschikbaar moesten stellen.

'De Oude Oosterstraat zou een mooie potentiële Broedstraat kunnen zijn. Er is veel leegstand en het verbindt het centrum met de Blokhuispoort. Je voelt dat dit de plek is waar het gaat gebeuren!'

'Er moet meer activiteit en programmering komen in de Oude Oosterstraat. Op deze manier maak je het echt van de mensen. Ook ondernemers gaan dan mee doen. Daarom organiseren de kwartiermakers het eerste 'Donkere Dagen Festival' in de Oude en Nieuwe Oosterstraat.'

'Bij een probleem bel je Ineke. Zij kijkt in welke commissie het thuis hoort. Zij is de schakel tussen Reduzum en Gemeente Leeuwarden. Als Mien belt met de gemeente, wordt het serieus genomen.'

'Team Souvenirwinkel Leeuwarden voor het eerst samen in eigen, tijdelijk en gedeeld winkelpand in de Oude Oosterstraat. Vanaf nu noemen we dit de Culturele Hoofdstad en gaan wij van start! Met dank aan onze winkelpartners Farski!'

'Heel erg trots op kwartiermakers Agnes, Tjitske, Eileen en andere betrokkenen. Het was niet makkelijk, maar het is gelukt. Jongeren uit de Vrijheidswijk, ambtenaren, ondernemers, ouderen. Ze zijn met elkaar verbonden door souvenirwinkel It Erfskip. Bravo!'

Amsterdam kan leren van deze gemeenschap en zijn creativiteit investeren. Nederland zou als één groot dorp moeten samenwerken. Wij leren van de gemeenschap, zij van onze open mentaliteit.

'Ik ben vandaag vrienden geworden met postbode Willem. Hij heeft mij veel verteld over dit mooie 'land' en ik kwam hem onderweg meerdere keren tegen in de Friese dorpen. Aan het einde van zijn dienst kreeg ik zijn appel en een fles water. Dat gaf mij een geweldig dorpsgevoel!'

'Ik realiseer me dat wandelen en jezelf openstellen allerlei onverwachte ontmoetingen teweeg brengt. Hier is het begonnen. Ik zou eigenlijk gaan wandelen, maar ging kletsen.'

'In mijn hotel in Bolsward beland ik op de nieuwjaarsreceptie van Rotary Fryslân. Met de kiel nog aan m'n voeten vraag ik de mannen of ik diezelfde avond een presentatie mag geven. Handige contacten...'

Reduzum is de ultieme wijkonderneming. Burgers nemen het heft in eigen hand en regelen de gemeentetaken zelf. Het dorp is verdeeld in commissies, elke commissie heeft zijn eigen taak en verantwoordelijkheid.

Kerken zijn dorpshuizen op het platteland van Friesland en hebben dezelfde verbindende functie als bijvoorbeeld de Noorderparkkamer in Amsterdam-Noord.

TIP: 'SCHRIJF GEEN PLAN MAAR BOUW EEN COMMUNITY.'

TIP: 'DOOR TE DOEN EN TE LATEN ZIEN KUNNEN PARTIJEN WORDEN OVERTUIGD.'

TIP: 'BETREK ACTIEF VERSCHILLENDE GROEPEN IN DE GEMEENSCHAP.'

TIP: 'GEEF DE SLEUTEL OM LEEGSTAANDE PLEKKEN WEER EEN ZIEL TE GEVEN.'

TIP: 'THEMA'S ALS DE CULTURELE HOOFDSTAD ZIJN EEN GOEDE LEIDRAAD OM TE INSPIREREN EN TE BETREKKEN.'

LEESRICHTING KAART

OBSERVATIES / REFLECTIES

UITDAGINGEN

QUOTES

TIPS

Amsterdam Noord

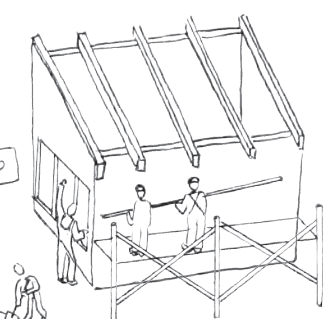
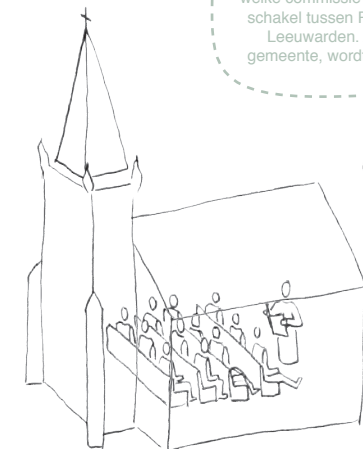
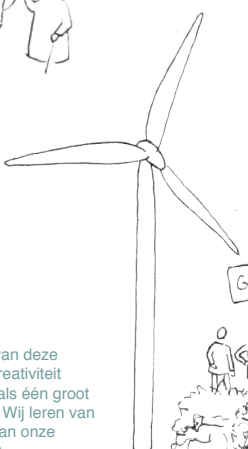
Bolsward

Reduzum

Boaarderutungskommissie

Aktivitaitskommissie

Grieadavysgroep

SJOERD BOOTSMA

- programmeur Culturele Hoofdstad 2018

DOEN is het nieuwe denken

Ik heb een droomjob. Ik werk voor Team2018, de club die het hoofdprogramma voor Culturele Hoofdstad regisseert. Onder die vlag maak ik het project Lab LWD: "Leeuwarden als laboratorium van vernieuwing. Samenwerken een nieuwe invulling geven. Mensen opzoeken in hun directe woonomgeving en daar veranderingen tot stand brengen. Daar ook het debat aangaan over de toekomst van mensen en de stad. En vooral heel veel initiatieven die de komende jaren nog ontstaan omarmen, een plek geven. Of ze nu in Leeuwarden zijn bedacht of elders in Europa. Zo was ik blij met de inspiratie die Floor heeft ingebracht met haar Broedstraten-verhaal. Voorop staat dat we de huidige realiteit niet zomaar accepteren, maar dat we nieuwe vormen van samenleven proberen te scheppen. Via de evenementen die we in 2018 organiseren, verbinden we onze mienskip aan andere gemeenschappen in Europa. Inmiddels is het aantal initiatieven ontploft. Een machtig voorbeeld zie je bij festival Welcome to The Village, uitgegroeid tot het leukste en meest innovatieve festival van Nederland, al weet nog niet iedereen dat, gelukkig. Op het festival creëren we een tijdelijke samenleving op schaal. Samen met veel slimme en creatieve denkers en doeners proberen we die tijdelijke wereld zo mooi en logisch mogelijk te maken: als het voor drie dagen werkt op een festival, kan het dan ook in de echte wereld werken? WtTV is een festival van de gemeenschap, het samen doen is verankerd in het Friese DNA. Die hele groep betrokkenen bezorgt me iedere editie weer kippenvol: studenten, werklozen, vluchtelingen, kunstenaars, koks, muzikanten enzovoorts. Hoe verschillend mensen ook van elkaar zijn, het vindt elkaar tijdens die periode rondom het festival. We verbinden niet alleen mensen met elkaar, maar ook instanties, bedrijven en organisaties, bottom-up. Doen is het nieuwe denken.

SJOERD FEITSMA

- wethouder van cultuur Gemeente Leeuwarden

Van broeden naar bruisen!

Het is een eer én uitdaging om in aanloop naar Europese Culturele Hoofdstad 2018 wethouder van Cultuur te mogen zijn. Alleen al de wedstrijd op weg naar de titel was een geweldig leerproces voor veel mensen. Niet in de laatste plaats voor ons, als overheid. De nieuwe generatie "plannenmakers-zonder-grenzen" is bepalend geweest bij het winnen van de titel in 2013.

Medio 2016: je merkt dat er een frisse wind door de stad waait. Er is ruimte voor vernieuwing van onderop. Het barst inmiddels van de samenwerkers en plannen. Ik noem twee voorbeelden: It Erfskip, de souvenirwinkel waar Floor Ziegler bij is betrokken, en Innofest, een verbond van acht festivals in de drie noordelijke provincies die allerhande innovatie-experimenten gaan uitvoeren, als tijdelijke 'living labs'. We zijn blij dat we veel van anderen kunnen leren, zoals van de Broedstraten. Want verandering stuit onvermijdelijk ook op weerstand. Met goede voorbeelden uit het land ontstaat een voedingsbodem van acceptatie en versnelling. Er ontstaat energie. Wij als gemeente zijn onze rol opnieuw aan het definiëren – samen met 'de mienskip' zoals we in het Fries zeggen. Iepen mienskip is het hoofdthema van ons verhaal. Bij veel projecten of evenementen ligt de focus op (culturele) participatie van burgers. Waarbij wij als overheid die mensen, organisaties, samenwerkingsverbanden en buurtinitiatieven ruimte bieden en stimuleren om 'samen leven' vorm te geven. Met Cultuur als vliegwiel voor het bestrijden van armoede, het bevorderen van participatie, het verbeteren van de kwaliteit van onderwijs, natuur en milieu én het vergroten van werkgelegenheid.

Ik ben een bofkont en verheug me immens op 2018: want we doen het ook voor onze 'legacy': Leeuwarden wil blijven bruisen!

TJITSKE KIEMEL

- kwartiermaker, mede initiatiefneemster Souvenirwinkel 'It Erfskip'

Toen Floor naar onze stad kwam was er al het een en ander gaande rondom Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad 2018. Ik was en ben erg enthousiast over de mogelijkheden en kansen welke dit Culturele feest met zich meebrengt. Ik was vanuit mijn functie als sociaal werker al bezig contacten te leggen tussen de sociale wijkteams en de Gemeente Leeuwarden met betrekking tot Culturele Hoofdstad. Ik vroeg mensen uit de wijken of ze bekend waren met Culturele Hoofdstad 2018 en wat zij graag zouden willen doen tijdens dit jaar. Toen ik Floor ontmoette tijdens de eerste bijeenkomst voor het idee van souvenirs voor 2018, gemaakt op Friese bodem in co-creatie door Friese mensen, designers, ambachtslieden en creatieven, merkte ik dat zij een vuurtje in mij aanwakkerde. Zij liet mij zien dat wat ik deed, verbindingen leggen en grenzen overstijgen, eigenlijk een naam heeft: kwartiermaken. Dit was voor mij een openbaring. Ik was vanuit mezelf altijd al bezig contacten te leggen ook buiten de kaders en multidisciplinair te werken maar had niet door dat dit een naam op zich heeft. Als 'stadmaker'/kwartiermaker ben je op de hoogte van wat er speelt in de verschillende wijken/dorpen en kun je makkelijk verbindingen maken tussen bewoners en de overheid, bijvoorbeeld de Gemeente Leeuwarden en Provincie Fryslân. Zo ben ik constant aan het terugkoppelen aan de Provincie Fryslân en de Gemeente Leeuwarden wat er speelt in de stad en waar de behoefte ligt. Juist in deze tijd waarbij actief burgerschap belangrijk is, zijn kwartiermakers onmisbaar!

PROCESSTAPPEN LEEUWARDEN

door Floor Ziegler en Vincent Kompier

In het Noorderpark in Amsterdam-Noord ontmoet ik Sjoerd Bootsma. Hij is programmeur voor Culturele Hoofdstad Leeuwarden dat in 2018 plaats gaat vinden. Essentieel is dat dit evenement van alle Friezen moet worden. Hij nodigt me uit naar het Noorden te komen. Lopend door Leeuwarden ontmoet ik hoteigenaren, studenten, ambtenaar Jurjen, café Het Leven, Broedplaats Blokhuispoort, stadskapper, kaasboer, torenwachters, een echtpaar achter een marktkraam, ondernemers en wethouder Isabelle. Een eenzame oude dame die haar man had verloren biedt aan iets voor de Culturele Hoofdstad te willen doen. Ze toonde een zelfgehaakte onderzetter met het CH2018 logo. En zo ontstaat het idee voor een souvenirwinkel. En daarmee de zoektocht naar een leeg pand. Er komen tientallen tips binnen over leegstaande winkelpanden; iedereen kent ze. Maar niemand heeft nog geprobeerd een makelaar te bellen en over te halen zijn pand tijdelijk beschikbaar te stellen voor het maatschappelijk belang van de stad.

Dan lukt het om voor één avond een pand tijdelijk te openen. Dat leidt tot een eerste bijeenkomst met bewoners, kunstenaars en belangstellenden. Iedereen is verrast hoe mooi het pand is. Al snel is er een team gevormd van tien kwartiermakers die als motor voor het souvenirwinkel-idee willen fungeren. Gewoon aan de slag gaan, dat is de beste manier om succes en concreetheid te kunnen tonen. Want ondanks de gesprekken is er niet direct een pand permanent beschikbaar, laat staan: betaalbaar.

Stichting It Erfskip wordt opgericht om het idee bestuurlijk te kunnen ondersteunen. Het zoeken naar goede bestuursleden neemt veel tijd in beslag, maar is essentieel. Een zoektocht naar betrokkenen, maar toch op afstand staande mensen die in tijden dat het minder goed gaat knopen kunnen doorhakken en bijsturen waar nodig. Een succesvolle aanvraag bij Stichting Doen voor financiering werkt als een vliegwiel voor It Erfskip; op die manier wordt maanden vrijwillige investering gehonoreerd en wordt de basis voor een goede toekomst verstevigd.

Dit alles leidt tot een plan bij Culturele Hoofdstad Leeuwarden 2018 om leegstaande winkels in dat jaar te vullen met bottom-up-projecten uit stad en land. Op die manier is het mogelijk om de manier van werken en het gedachtegoed van Broedstraten zoals die in Amsterdam-Noord zijn opgezet, als een olievlek te kunnen verspreiden. Bezoekers uit de hele wereld kunnen souvenirs, gemaakt in Friesland, straks mee naar huis nemen.

Leeuwarden is (voor mij) het symbool geworden van hoe sterk en krachtig een gemeenschap kan zijn. De mienskip leidt tot het handen ineenslaan en dingen organiseren. De Fries voelt zich pas samen als hij samen dingen doet. Mensen melden zich, en bieden hulp aan alsof het iets heel vanzelfsprekends is om je voor de gemeenschap en het gemeenschappelijk belang in te zetten. Wel valt de voorzichtigheid op, het 'doe maar gewoon', dat hier de norm bepaalt. CH2018 wil daar verandering in brengen, om aan te tonen dat er niets is om bang voor te zijn. Sterker: om de angst om te buigen naar trots, om te laten zien dat Friezen gezamenlijk tot grote dingen in staat zijn. Want onder de minderwaardigheid zit een enorme kracht verborgen die tot grote dingen in staat is, mits deze op de juiste manier wordt ontwikkeld. Het is er al.

redactie:
Simon van Dommelen,
Floor Ziegler

teksten:
Simon van Dommelen,
Floor Ziegler, Vincent
Kompier e.a.

ontwerp:
Anne van Strien &
Renee Scheepers